

หญิงเหล็ก บนเวทีละคร:

ภาพแทนความ
เกลียดชังในการนำเสนอ
มาร์กาเร็ต แทตเชอร์
ในบทละครอังกฤษ
ร่วมสมัย

คารินา ไชตริวี่

Abstract

To her supporters Margaret Thatcher is admired as Britain's first female Prime Minister who revitalized the nation's economy, curbed the power of the trade unions and re-established Great Britain as a world power. To her critics, her term as Prime Minister (1979-1990) earned her their ire for the destruction of what they saw as the post war gains of the British working class as welfare provisions were slashed and social spending was cut in favour of privatization. The term "Thatcherism" has been used in reference to these policies as well as to connote moral absolutism, nationalism, interest in the individual and an uncompromising approach to achieving one's political goals. A hated figure, Margaret Thatcher has been depicted in countless works of popular culture with strong overtones which go as far as imagining the former Prime Minister's death and the reactions to the news. Written when Thatcher was at her most powerful, is Caryl Churchill's *Top Girls* (1982). Incidentally Thatcher is written into the play and is seen as a parallel of the main character who is celebrating her recent promotion in the "Top Girls" recruiting agency she works for. *Top Girls* is probably the only play where gender roles are explored with debate over whether feminist principles could survive the exercise of power by women.

This paper seeks to explore the treatment of a renowned figure like Margaret Thatcher in contemporary British drama and with particular focus on *Top Girls* questions whether the antagonism is a reflection of the ambivalence among feminists who want to see women who have for so long been under represented in positions of significance yet cannot reconcile with her ideology that is equated with war, capitalism and patriarchy that are opposed to their leftist conviction for pacifism, socialism, multiculturalism.

ในปี ค.ศ. 2016 สหราชอาณาจักรได้นายกรัฐมนตรีคนใหม่ คือ นาง เทเรซา เมย์ ซึ่งนับเป็นสตรีเพียงคนที่สองที่ได้ดำรงตำแหน่งอันทรงเกียรติในฐานะหัวหน้ารัฐบาลและประมุขของคณะรัฐมนตรี โดยที่ก่อนหน้านี้ นายกรัฐมนตรีที่เป็นสตรีคนแรกได้แก่ นางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 – 1990 ถือเป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษที่อยู่ในตำแหน่งยาวนานที่สุดในศตวรรษที่ 20

มาร์กาเร็ต แทตเชอร์ เกิดเมื่อปี ค.ศ.1925 และเสียชีวิตในปี ค.ศ.2013 ผู้ได้รับฉายาว่าเป็น “หญิงเหล็ก” ถือเป็นนักการเมืองระดับ “ตำนาน” โดยเป็นผู้นำที่มีความโดดเด่นและประสบความสำเร็จมากที่สุดคนหนึ่งในยุคปัจจุบัน แต่กระนั้น ก็ยังเป็นผู้ที่สื่อมวลชนและประชาชนโดยทั่วไปกล่าวขานถึงด้วยความเกลียดชังมากเป็นพิเศษทั้งในช่วงที่ดำรงตำแหน่งอันทรงเกียรติดังกล่าวและแม้กระทั่งในภายหลังเมื่อมิได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว

ความชิงชังรังเกียจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นในงานศิลปะบันเทิงและวัฒนธรรมป๊อปของอังกฤษจนแทบจะจัดรวมได้เป็นชุดที่แสดงถึงความชิงชังอย่างรุนแรงต่อนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง ถึงขั้นที่ว่ามีผลงานสร้างสรรค์จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเพลงในผลงานการประพันธ์ของนักร้องชื่อดังอย่าง เอลวิส คอสเทลโล (Elvis Costello) ที่ร้องว่า “When they finally pull you in the ground I’ll stand on your grave and tramp the dirt down” (ในที่สุดเมื่อถึงเวลาที่เขาจะฝังร่างของเธอลงไปใต้ดิน ฉันจะยืนบนหลุมฝังศพและกระโดดบนดินกลบหลุม) บทละครเพลงในปี 2000 เรื่อง *Billy Eliot* (บิลลี เอลเลียต) ซึ่งนำเสนอเรื่องราวขณะที่เกิดการนัดหยุดงานของคณงานเหมืองถ่านหินระหว่างปี ค.ศ. 1984 – 1985 ก็นำเสนอฉากที่เด็ก ๆ ในศูนย์เยาวชนชมชนร้องเพลง ‘Merry Christmas, Maggie Thatcher’ (สุขสันต์วันคริสมาสต์แด่แม็กกี้ แทตเชอร์) ที่มีเนื้อหาเต็มไปด้วยการประชดประชันเสียดสีและดูหมิ่นเกลียดชัง แต่ที่รุนแรงกว่านั้นก็คือบทละครปี 2010 เรื่อง *Blood and Gifts* (บลัด แอนด์ กิฟท์ส) โดยนักเขียนบทละครชาวอเมริกัน T.J. Rogers (ที เจ รอเจอร์ส) ที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างรุนแรง เพราะนำเสนอความคิดที่ว่านางแทตเชอร์สมควรที่จะถูกกระทำซ้ำเราด้วยเหตุที่เรอ์ตดงบประมาณโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายประชานิยม

ส่วนบทละครอีกเรื่องชื่อ *Death to Margaret Thatcher* (2008) นำเสนอจินตนาการที่ว่าตัวละครที่มีภูมิหลังและบทบาทต่างกันสี่คนจะมีปฏิกริยาต่อข่าวฆาตกรรมของนางแทตเชอร์เช่นไร บทละครเรื่องนี้จะพิจารณาการนำเสนอบุคคลสำคัญผู้มีบทบาทในระดับชาติและในเวทีโลกอย่างนางมาร์กาเร็ตแทตเชอร์ในบทละครร่วมสมัยของอังกฤษที่ได้กล่าวมาแล้วในเชิงเปรียบเทียบกับบทละครที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนบทละครแนวสตรีนิยมของอังกฤษในปี 1982 อันเป็นช่วงเวลาที่น่าางแทตเชอร์เพิ่งจะขึ้นสู่อำนาจได้ใหม่ ได้แก่เรื่อง *Top Girls* ของ Caryl Churchill (แคрил เชอร์ชิลล์) อันเป็นเรื่องที่ตัวตนจริง ๆ ของนางแทตเชอร์ได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาตั้งคำถามค่านิยมแบบที่ให้ความสำคัญแก่สิทธิอันเท่าเทียมกันสำหรับสตรี ทั้งนี้ผู้เขียนตั้งคำถามว่าความรู้สึกจงเกลียดจงชังถึงขั้นที่เห็นอดีตผู้นำเป็นนางปิศาจมารร้ายอย่างที่เห็นนี้เป็นเครื่องสะท้อนถึงความรู้สึกสับสนกันระหว่างนักสตรีนิยมที่กระหายที่จะได้เห็นผู้หญิงได้ขึ้นสู่ตำแหน่งอันทรงอำนาจหลังจากที่ถูกกีดกันมาเป็นเวลานานแต่ในขณะเดียวกัน ก็มีอีกด้านหนึ่งที่ไม่สามารถทำใจยอมรับกับอุดมการณ์ความคิดของนางแทตเชอร์ที่เกี่ยวพันกับเรื่องสงคราม อำนาจ ลัทธิทุนนิยมและการปกป้องลัทธิปิตาธิปไตย ซึ่งล้วนแล้วแต่ขัดแย้งกับอุดมการณ์สตรีนิยมที่เชื่อมั่นในเสียงของสันติภาพ แนวคิดแบบสังคมนิยม และความเป็นพหุวัฒนธรรมเป็นต้น

บทละครถือเป็นวรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยมีบทบาททั้งในฐานะส่วนหนึ่งของพิธีกรรมและการอบรมสั่งสอนเพื่อประโยชน์ทางศีลธรรมจรรยา โดยปัจจุบันการพิจารณาละครในฐานะศิลปะที่สื่อสารผ่านคำพูดและการแสดงมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันมาก แต่ในขณะเดียวกันก็มีการเชื่อมโยงลักษณะของพิธีกรรมและการขบถในแง่มุมทางวัฒนธรรมจนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในเชิงอุปมาอุปไมยที่นำไปสู่การคิดทบทวนในประเด็นเรื่องเพศสภาพ เศรษฐกิจ ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และตัวตนของแต่ละบุคคล บทความนี้มีสมมติฐานว่าปฏิกริยาอย่างรุนแรงที่นำเสนอบนเวทีในบทละครต่าง ๆ นั้น มิได้เป็นเพียงปฏิกริยาต่อความคิดทางการเมืองที่คนจำนวนมากถือว่าเป็นแบบอย่างของการกดขี่ แต่พ่วงไว้ด้วยความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความเกลียดชังผู้หญิงจนทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นด้วยเหตุที่ว่าผู้นำที่ถูก

โจมตีเป็นสตรี

เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2008 บทละครที่ประพันธ์โดย Tom Green (ทอม กรีน) เปิดแสดงในกรุงลอนดอน ในขณะที่นางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ยังมีชีวิตอยู่ บทละครซึ่งมีชื่อว่า *The Death of Margaret Thatcher* (ความตายของมาร์กาเร็ต แทตเชอร์) นี้ เมื่อเปิดฉากมา แทนที่เรื่องราวจะมุ่งเน้นไปที่ตัวนางแทตเชอร์ กลับนำเสนอตัวละครสมมติสี่ตัว ที่แสดงให้เห็นปฏิกิริยาต่อมรณกรรมของผู้นำหญิงคนนี้ แม้จะเป็นเพียงการสมมติก็ตาม ตัวละครตัวหนึ่งคือโจแนล (Jonelle) ซึ่งเป็นผู้ประกาศข่าวทางโทรทัศน์ เธอ นั่นเองที่ต้องรับหน้าที่ประกาศข่าวด่วนที่ว่า

“Baroness Thatcher who as Margaret Thatcher was Britain’s first woman Prime Minister has died.” (3)

“บาร์อนเนสแทตเชอร์ ผู้ซึ่งในฐานะมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของ อังกฤษ ได้เสียชีวิตลงแล้ว”

โดยกล่าวเสริมด้วยว่า

“In a statement just released, the Prime Minister David Cameron, said, “This is a tragic day to our nation.””

“ในแถลงการณ์ที่เพิ่งออกโดยนายกรัฐมนตรี เดวิด คาเมรอน เขากล่าวว่า “วันนี้ถือเป็นวันที่เศร้าโศก ประดุจโศกนาฏกรรมสำหรับประเทศของเรา””

ทั้งนี้ นายคาเมรอนกล่าวเช่นนั้นด้วยเหตุที่ว่า

“Baroness Thatcher was a political giant and personal friend. She was a woman of visions and compassion who cared deeply

about the country she loved”

“บารอนเนสแเท็ตเซอร์เป็นประจุนางพญา
ทางการเมือง ทั้งยังเป็นมิตรสหายคนหนึ่ง เธอเป็น
สตรีที่เปี่ยมไปด้วยวิสัยทัศน์และความเมตตากรุณา
ที่ใส่ใจประเทศที่เธอรักอย่างลึกซึ้ง”

แต่ทว่าท่ามกลางบรรยากาศความโศกสลดและการประกาศข่าวมรณกรรมด้วยถ้อยคำที่เต็มไปด้วยการสรรเสริญैनयोที่ผู้ชมได้เห็นบนเวที สิ่งที่ผู้ชมได้ยินในเวลาเดียวกันผ่านทางแอฟฟลิเคชันซอฟต์แวร์เครื่องเสียง ที่มีก็จะใช้เล่นเสียงอย่างเสียงหัวเราะหรือเสียงปรบมือตามคิว ก็คือเสียงผู้คนไชโยโห่ร้องเสียงหัวเราะที่ดังขึ้นเป็นระยะ ๆ ยาวนานและต่อเนื่อง โดยเสียงแห่งความปรีดาปราโมทย์นั้น คือเสียงเดียวกับที่ตัวละครที่เป็นผู้จัดรายการข่าวทางโทรทัศน์เปิดให้ดังเข้าไปทางหูฟังที่ผู้ประกาศข่าวเสียบไว้เพื่อฟังคำสั่งจากทางผู้กำกับการ ปฏิกริยาที่ได้เห็นบนเวทีในละครต่อการสมมุติเหตุการณ์เมื่อนางแเท็ตเซอร์เสียชีวิต เป็นเครื่องยืนยันถึงทัศนคติของกรีน ที่มีต่อมรดกทางการเมืองของผู้นำที่ผู้คนชิงชังกันมากมาย และแสดงออกอย่างชัดเจนผ่านทางเรื่องของตัวละครอีกสามตัว ตัวละครอีกตัวหนึ่งในเรื่องซึ่งมีชื่อว่าโฮกีย์ (Hoaghey) แสดงออกถึงปฏิกริยาต่อข่าวมรณกรรมของนางแเท็ตเซอร์อย่างรุนแรง เมื่อได้ฟังการประกาศข่าวผ่านทางสื่อมวลชนในขณะที่กำลังขับรถกลับจากการไปเยี่ยมบิดาจนอดร่ำให้ออกมาไม่ได้ และด้วยปฏิกริยาดังกล่าวนั้นเองที่โฮกีย์คิดว่าเขาควรจะไปขอความช่วยเหลือจากจิตแพทย์ผู้มีชื่อว่าคาเรน (Karen) ขณะที่ไปปรึกษาเล่าปัญหาให้จิตแพทย์ฟัง โฮกีย์เล่าเรียงความทรงจำส่วนตัวที่เขามีต่อนางแเท็ตเซอร์และบทบาทต่าง ๆ ที่เธอเคยแสดงก็กลายเป็นความทรงจำที่ฝังหัวเรื่องราวสายที่สามคือเรื่องที่มี ดัดลีย์ (Dudley) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการธุรกิจจัดงานศพที่มีชื่อว่า “โบสถ์แห่งการพักผ่อน” (The Church of Rest) ดัดลีย์แสดงออกถึงความรู้สึกกังขาว่าภายหลังจากที่เสียชีวิตแล้ว นางแเท็ตเซอร์จะได้รับเกียรติให้จัดงานศพแบบรัฐพิธีหรือจัดพิธีฝังเป็นการส่วนตัว แล้วจึงมีพิธีไว้อาลัยเป็นที่ระลึก ณ มหาวิหารเวสต์มินสเตอร์ กรุงลอนดอน ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ว่า ตามรายงานข่าวที่ผู้ชมจะได้ฟังจากเสียงของโจแนล ที่ยังถ่ายทอดให้ฟังอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยถึงแม้ว่า

"...Baroness Thatcher was one of the titanic figures of world affairs in the twentieth century, and all sorts of people, from Presidents to monarchs, would expect to attend her burial." (24)

“... บารอนเนสแทตเชอร์ถือเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในการการระดับโลก ในช่วงศตวรรษที่ 20 จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าบุคคลสำคัญต่าง ๆ ตั้งแต่ประธานาธิบดีไปจนถึงพระมหากษัตริย์จะมาร่วมพิธีฝังศพของเธอ”

แต่ทั้งนี้แม้จะคำนึงถึงประวัติและผลงานที่โดดเด่นและน่าทึ่งในด้านที่แตกต่างหลากหลาย แต่ด้วยความที่ว่า

"...She was too divisive a figure to warrant a full scale state burial"

“...เธอเป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและความแตกแยกเกินกว่าจะสามารถได้รับการจัดการฝังศพในระดับรัฐพิธีได้”

โดยความรู้สึกที่นำเสนอในลักษณะดังกล่าวน่าจะสะท้อนความเป็นจริงได้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่ปฏิกิริยาจากนักวิจารณ์หลายคนเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับละครเรื่องนี้ก็คือ นอกเหนือไปจากข้อเรื่องที่บ่งบอกแล้ว อาจเรียกได้ว่าแสดงถึงการคาดการณ์สิ่งที่ควรจะเกิดขึ้นล่วงหน้า แต่ตลอดเวลาหกสิบนาทีของการแสดงบนเวที ละครกลับมิได้นำเสนอวิธีการที่อาจนำไปสู่การพิจารณาความคิดและการแสดงออกทางการเมืองของนางแทตเชอร์ที่อาจตอบคำถามในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ได้ว่าเพราะเหตุใดนางแทตเชอร์จึงได้รับความชิงชังจากผู้คนโดยทั่วไปมากมายถึงขั้นที่ว่า ทอม กรีน สรุปลไว้ในบทละครว่า “Unless you were one of her fans, she was a monster.” “นอกเสียจากว่าท่านจะเป็นแฟนคนหนึ่งของนางแทตเชอร์แล้ว เธอก็คือสุรกายตัวหนึ่งนั่นเอง” โดยสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือความเกลียดชังที่ปรากฏในละคร กลับเป็นสิ่งที่พบ

ได้ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนที่เป็นสถานการณ์สมมติบนเวทีมากกว่า การนำเสนอตัวละคร ภายหลังจากที่มีการประกาศข่าวการเสียชีวิตของนาง แท็ตเชอร์ เดนา แพรเดย์รายงานข่าวว่า ตัวละครที่มีชื่อว่า ไมเคิล คอนเนลลี (Michael Connelly) ซึ่งเดิมเคยเป็นช่างทำเหล็กกล้า ที่ตั้งอกตั้งใจที่จะแสดง ความสะอิดสะเอียนซึ่งรังเกียจอดีตนายกรัฐมนตรีนางของอังกฤษ ถึงกับ ตัดสินใจเดินเท้าจากเมืองฮาร์เทิลพูลไปถึงลอนดอน เป็นระยะทาง 200 ไมล์ เพียงเพื่อที่จะ “...spit on Maggie’s grave.” “ถ่มน้ำลายรดหลุมศพของ แม็กกี้ (มาร์กาเร็ต แท็ตเชอร์) โดยทุกครั้งที่เขาเดินเท้าไปถึงเมืองไหน เขาจะพบกับฝูงที่มารวมตัวกันที่มีขนาดใหญ่ยิ่ง ๆ ขึ้น นอกจากนี้ยังมีการรายงานข่าวจาก นี้อัดดิงแฮมถึงความวุ่นวายที่เกิดขึ้นระหว่างพวกอนุรักษ์นิยมและผู้คนที่อยู่ใน อากาการยินดีปราโมทย์ที่ถือป้ายประกาศว่า “Maggie! Maggie! Maggie! Maggie! Dead! Dead! Dead!” หรือ “แม็กกี้ แม็กกี้ แม็กกี้ ตาย ตาย ตาย” และเมื่อ พิธีศพที่จัดเป็นการภายในเกิดขึ้น ผู้คนที่ไว้วางใจเพื่อแสดงความโศกเศร้ากลับ มีน้อยกว่ากลุ่มชนนับแสนคนตามประมาณการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่พากันมารวมตัวกันประท้วงนางแท็ตเชอร์อย่างเงียบ ๆ (49-50)

การที่มีบทละครที่แสดงออกถึงความชิงชังอดีตนายกรัฐมนตรีนางที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนบทละครที่เป็นชายย่อมไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะได้เห็นทัศนคติ ความเกลียดชังสตรีเพศ แต่ทั้งนี้ เมื่อสำรวจผลงานของนักเขียนบทละครที่เป็น หญิงจะพบว่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก อันที่จริงแล้ว สิ่งที่น่าจะอนุมานได้ก็คือ ชัยชนะของนางแท็ตเชอร์ที่สามารถก้าวสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสตรีได้ใน ทศวรรษ 1980 น่าจะถือได้ว่าเป็นเครื่องแสดงถึงชัยชนะสำหรับการต่อสู้ของผู้มี ความคิดตามแนวสตรีนิยม แต่ที่น่าสนใจก็คือ แนวคิดดังกล่าวอาจไม่ใช่แนวคิด ของ แคริล เชอร์ชิลล์ (Caryl Churchill) นักเขียนบทละครที่กล่าวได้ว่า อุทิศชีวิตทั้งหมดสำหรับการทำงานเพื่อส่งเสริมทฤษฎีการแสดงละครแนว สตรีนิยมทั้งนี้เพื่อจุดหมายที่จะได้ขยายขอบเขตของมุมมองเกี่ยวกับบทบาทด้าน เพศสภาพ และได้รับการยอมรับจากวงการสตรีนิยมที่แตกต่างและหลากหลาย ทุกวันนี้ อาชีพนักการละครของเธอกินเวลาดั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 ถึงปี 1990 โดยบทละครของเธอมักจะนำเสนอปัญหาห้วงสมัย มีฉากหลังเป็นสังคมร่วมสมัย ซึ่งยุคสมัยที่วุ่นวายนี้ตรงกันกับช่วงเวลาที่น่างแท็ตเชอร์ครองตำแหน่งนายก

รัฐมนตรีอยู่ และนอกจากนี้ เธอยังกล่าวถึง หรือแม้แต่ปรากฏตัวในบทละครเหล่านี้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอีกด้วย บทละครของเธอเรื่อง *Icecream* (ไอศกรีม) ซึ่งเขียนขึ้นในปีค.ศ. 1989 นำเสนอเรื่องของเด็กสาวคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษในช่วงที่นางแทตเชอร์เป็นนายกรัฐมนตรี เธอใช้ชีวิตอยู่อย่างล่องลอยไร้จุดหมาย มองไปทางใดก็มีแต่เรื่องที่รุนแรงและชีวิตที่ค่อนข้างจำกัด ก่อนหน้าเรื่อง *Icecream* เซอร์ซิลล์เขียนเรื่อง *Serious Money* ในปี 1987 ซึ่งนักวิจารณ์ส่วนใหญ่มองว่าเรื่องราวในบทละครเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์อย่างรุนแรง น่าจะถือได้ว่าเป็นการโจมตีจุดที่ลัทธิทุนนิยมถึงขีดสุดในช่วงที่อังกฤษปกครองภายใต้นโยบายทุนนิยมในแบบของนางแทตเชอร์ ที่เห็นว่าพลเมืองของสหราชอาณาจักรควรลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐแบบที่รัฐบาลพรรคแรงงานมักจะให้ และให้ความสำคัญกับการยืนหยัดต่อสู้ด้วยการทำงานการใช้ความคิดริเริ่มและการประกอบการ บทละครเรื่องนี้เปิดฉากเริ่มแสดงที่โรงละคร รอยัลคอร์ต เธียเตอร์ (Royal Court Theatre) ในลอนดอน ก่อนหน้าการเลือกตั้งทั่วไปในอังกฤษในเดือนพฤษภาคมค.ศ. 1987 เพียงสองเดือน โดยละครได้กล่าวทำนายชัยชนะสำหรับพรรคอนุรักษนิยมที่มีนางแทตเชอร์ครองตำแหน่งผู้นำอยู่และขณะที่เหตุการณ์บนเวทีดำเนินไกล่ถึงจุดจบ เพลง “Five More Glorious Years” ที่ได้ยินบนเวทีก็แสดงออกถึงความรู้สึกเสียสละอย่างรุนแรงที่สุด เมื่อนึกถึงว่าประเทศจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของนางแทตเชอร์ต่อไปอีกห้าปี

*“We’re crossing forbidden frontiers,
five more glorious years
pissed and promiscuous, the money’s ridiculous
send her victorious for five fucking morious
five more glorious years”*

(Churchill, *Serious Money*, 308)

*“เรากำลังข้ามพรมแดนต้องห้าม
อีกห้าปีอันรุ่งโรจน์
โกรธโมโหและล้ำล่อน เงินมันระยำสุดๆ”*

ส่งให้หล่อนจงมีชัยต่อไปอีกห้าปีห้าเทว
อีกห้าปีอันรุ่งโรจน์”

(เซอร์ซิลล์, ซีเรียส มั่นนิ 308)

นอกเหนือไปจากการอ้างอิงถึงนางเท็ตเซอร์แล้ว บทละครของแคโรล เซอร์ซิลล์ ตั้งแต่เรื่องที่เกิดขึ้นในช่วงทอมแรกทีนางเท็ตเซอร์เป็นนายกรัฐมนตรีที่แสดงถึงปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างชัดเจนต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงที่นางเท็ตเซอร์ก่อให้เกิดขึ้นโดยให้เหตุผลว่าการที่ผู้หญิงอย่างนางเท็ตเซอร์เลียนแบบเส้นทางสู่ความสำเร็จในด้านธุรกิจและการเมืองของผู้ชายนั้นเน้นเรื่องที่น่ามาซึ่งความเสื่อมถอย เบเนดิกต์ ไนติงเกลตั้งคำถามไว้ในบทวิจารณ์ละครของเซอร์ซิลล์ที่ตีพิมพ์ใน *New Statesman* ว่า “การปลดปล่อยเพศหญิงจะมีประโยชน์อะไร ถ้าแม้ว่ามันเปลี่ยนแปลงผู้หญิงเก่งๆ ให้กลายเป็นผู้ล่าเหยื่อโดยที่ไม่ได้ทำอะไรเลยสำหรับพวกที่โง่เขลา อ่อนแอ และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เสรีภาพและแนวคิดสตรีนิยมประกอบขึ้นด้วยการรับเอาค่านิยมที่กดขี่เพศของเธอมานั่นเป็นเวลาบศตวรรษกระนั้นหรือ”¹ (เซอร์ซิลล์ 25) ในบทละครของเซอร์ซิลล์ “ผู้หญิงเก่ง” ที่ว่านั้นก็คือตัวละครหลักผู้มีชื่อว่า มาร์ลีน (Marlene) ผู้เป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จที่เพิ่งได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการของบริษัทท็อปปเกิร์ลส์ (Top Girls) ซึ่งเป็นสำนักงานจัดหางานสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยินดีที่เธอได้รับตำแหน่งนี้เพราะความสามารถโดดเด่นจนเอาชนะเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้ชายผู้เป็นคู่แข่งของเธอได้ ชื่อ ท็อปปเกิร์ลส์ ที่เป็นชื่อของสำนักงานดังกล่าว นั่นคือชื่อที่เซอร์ซิลล์ตัดสินใจเลือกใช้เป็นชื่อของละครเรื่องนี้โดยแทนที่ชื่อต่าง ๆ ที่คิดว่าหลายชื่อไม่ว่าจะเป็น Famous Woman (ผู้หญิงมีชื่อเสียง) ที่ใช้ในปี 1979 Successful Woman (ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จ) ในปีต่อมา และแม้แต่ชื่อที่คิดไว้อีกชื่อหนึ่ง ซึ่งก็คือ Heroines (วีรสตรี) ที่เธอเคยตั้งใจจะใช้ก่อนหน้านี้ แต่เปลี่ยนใจด้วยเกรงว่าอาจไม่มีผู้เข้าใจถึงความหมายแฝงนัยที่ปรากฏอยู่ในชื่อดังกล่าว

1 แปลจาก “What use is female emancipation, Churchill asks, if it transforms clever women into predators and does nothing for the stupid, weak and helpless? Does freedom, and feminism, consist of aggressively adopting the very values that have for centuries oppressed your sex?” (Nightingale 25)

และตีความไปตามชื่อนั้น²

อันที่จริงแล้วชื่อเรื่องทุกชื่อที่ได้กล่าวถึงมาข้างต้นนั้นต่างก็มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง *Top Girls* อันเป็นละครที่สำรวจเรื่องราวที่ท้าทายต่าง ๆ สำหรับผู้หญิงที่ทำงานที่อยู่ในโลกปัจจุบัน รวมไปถึงข้อแลกเปลี่ยนที่พวกเธอต้องเสียไปเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่ของเธอในระดับใดระดับหนึ่ง *Top Girls* เป็นบทละครที่โดดเด่นมากในฐานะที่เป็นเรื่องที่ไร้ซึ่งตัวละครเพศชายโดยสิ้นเชิง ละครเปิดฉากขึ้นในแบบที่ดูเหมือนจะเป็นการทดลองแนวใหม่โดยมีฉากหลังเป็นภัตตาคารแห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานที่สำหรับจัดงานเลี้ยงอาหารค่ำสำหรับฉลองความสำเร็จของมาร์ลีนที่ตัวเธอเองเป็นเจ้าของภาพจัดขึ้นโดยที่ที่น่าสนใจคือแขกรับเชิญมีทั้งสิ้น 5 คน และแขกเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้วเป็นเวลานาน หรือมีฉะนั้นก็เป็นตัวละครจากเรื่องแต่งหรือเป็นบุคคลต้นแบบในภาพวาด ไม่ว่าจะเป็น เพเชียนกริเซลดา (Patient Griselda) จากนิทานชุด เดอะ แคนเทอเบอรี เทลส์ (The Canterbury Tales) ไปถึงตัวละครอย่าง ดัล กริท (Dull Gret) เลดี้ ไนโจ (Lady Nijo) อิชาเบลลา เบอร์ด (Isabella Bird) และโป๊ปโจน (Pope Joan)

ถ้าจะว่าไปแล้วเวลาที่นึกถึงผู้หญิงที่มีชื่อเสียง หรือประสบความสำเร็จมากมายจากยุคปัจจุบันที่น่าจะรวมอยู่ได้ในฐานะแขกรับเชิญคนหนึ่งในละครเรื่องนี้บุคคลนั้นก็ไม่น่าจะเป็นใครไปได้นอกจากสตรีผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะที่ละครกำลังดำเนินเรื่อง ขณะนั้นเป็นปี ค.ศ. 1982 อันเป็นช่วงเวลาที่นางแท็คเซอร์และพรคออนูรักษ์นิยมได้ย้อนกลับมาครองอำนาจในสหราชอาณาจักรอีกครั้งหนึ่งท่ามกลางกระแสขวัญและกำลังใจของประชาชน

2 ผู้อ่านชาวไทยอาจสนใจที่จะทราบว่าละครเรื่องนี้เคยได้รับการแปลเป็นภาษาไทยและจัดแสดงในเทศกาลละครของภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเดือนมีนาคม 2555 โดยใช้ชื่อว่า “ผู้หญิงเอาอยู่” โดยในปี 2555 นั้นประเทศไทยเพิ่งผ่านเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 ในขณะที่มีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกได้แก่ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยท่ามกลางวิกฤตการณ์ดังกล่าวนางสาวยิ่งลักษณ์ได้กล่าวในการให้สัมภาษณ์ให้ความมั่นใจยืนยันว่าควบคุมสถานการณ์ได้โดยใช้คำว่า “เอาอยู่” ที่นำไปสู่การล้อเลียนฉากกลางเป็นการใหญ่ อีกทั้งในการประพันธ์ละครเรื่องนี้ยังกล่าวถึงการที่ “ผู้หญิงเอาอยู่” นั้น “แปลจากบทละครต้นฉบับเรื่อง *Top Girls* ของ Caryl Churchill ที่ได้เคยสะท้อนสังคมประเทศอังกฤษในยุคหนึ่งเมื่อครั้งมีนายกรัฐมนตรีหญิงเป็นครั้งแรก” (www.oknationtv.tv/blog/crescentmoontheatre/2012/03/17/entry.1)

ที่กำลังตกต่ำและเรียกความนิยมกลับมาได้ด้วยความฮึกเหิมและหาญกล้า ในการต่อกรกับกองกำลังของอาร์เจนตินาที่เข้าบุกรุกดินแดนที่เป็นหมู่เกาะ ฟอล์คแลนด์ของอังกฤษ รัฐบาลของนางแทตเชอร์ดำเนินนโยบายที่แข็งแกร่งในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยการขจัดนโยบายแนวสังคมนิยมที่ใช้กันมา ในอังกฤษตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ความพยายามที่วอห์นร่วมไปถึงการแปรรูปกิจการของอุตสาหกรรมหลักๆ อย่างการทำเหมืองแร่ หรือกิจการด้านโทรคมนาคม การลดทอนอำนาจของสหภาพแรงงานและการตัดงบประมาณด้านการสงเคราะห์และสังคม (ซึ่งรวมไปถึงเรื่องราวด้านศิลปะและวัฒนธรรม) อย่างเป็นทางการใหญ่ นางแทตเชอร์สามารถที่จะกล่าวด้วยความภาคภูมิใจว่าได้มีส่วนเสริมสร้างเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งที่มีอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง แต่ในขณะเดียวกันอัตราความว่างงานยังคงสูงอยู่ และชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไปก็ยังไม่อยู่ในระดับที่ดีนัก ทั้งนี้ในด้านการนำเสนอตัวตนของนางแทตเชอร์ในฐานะสตรีที่มีอำนาจและประสบความสำเร็จนั้น ถ้าจะว่าไปแล้วความสามารถของเธอยังถือว่าเป็นข้อยกเว้น ถึงแม้ว่าในโลกของต้นศตวรรษที่ 1980 สถิติแสดงให้เห็นว่าสตรีกว่าร้อยละ 60 ที่มีอายุระหว่าง 20-64 ปียังคงนับได้ว่ารวมกันแล้วอยู่ในจำนวนผู้หญิงรวม ๆ ร้อยละ 40 ของผู้หญิงในวัยทำงานทั้งหมด เรื่องราวที่สะท้อนประสบการณ์ของผู้หญิงที่ออกจากความคาดหวังเดิม ๆ เพื่อรับบทบาทในโลกของการทำงานปรากฏให้เห็นในสิ่งที่ประจักษ์เหตุการณ์จำลองของผู้หญิงที่ส่วนใหญ่แล้วจะทำงานก่อนที่จะสมรส จากนั้นก็ลาออกจากงานเพื่อทำหน้าที่แม่บ้านเลี้ยงดูบุตร และบางกรณีก็จะกลับมาทำงานทำอีกครั้งเมื่อบุตรเติบโตหรือเข้าโรงเรียนแล้ว ประเภทของงานที่ผู้หญิงจะทำได้ก็เป็นเครื่องบ่งบอกอะไรบางอย่างด้วยเช่นกันเพราะโดยส่วนใหญ่แล้วงานที่พบเห็นได้ในประกาศรับสมัครงานมักจะ ได้แก่ งานเสมียนธุรการ งานบริการ การขาย สุขภาพ การศึกษา หรืองานด้านสวัสดิการ ผู้หญิงประมาณหนึ่งในสี่คนจึงจะมีโอกาสที่จะเป็นผู้หญิงทำงานระดับมีอาชีพโดยหลายคนเข้าสู่วงการกฎหมายเป็นจำนวนมากกว่าที่เคยเป็นมาก่อนหน้านี้ และอีกหลายคนก็เริ่มไต่เต้าขึ้นสู่บันไดของการทำงานเป็นผู้บริหารซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดี แต่ที่น่าเสียดายก็คือพวกเธอเหล่านั้นเป็นพวกที่เป็นเพียงข้อยกเว้นและเรียกได้ว่าเป็นคนส่วนน้อยเนื่องจากความสนใจของผู้หญิงโดยเฉพาะผู้หญิงในระดับรากหญ้าโดยส่วนใหญ่จะยึดโยงอยู่กับเรื่องของสวัสดิการ และความจำเป็นในชีวิตแต่ละวันจึงไม่ใช่

เรื่องที่น่าแปลกใจที่ว่าถึงแม้ประเทศชาติจะมีผู้นำรัฐบาลเป็นสตรีแต่ผู้หญิงชาวอังกฤษจำนวนมากจะมีความรู้สึกไม่แยแสต่อพรรคอนุรักษนิยมรวมไปถึงผู้สมัครลงตำแหน่งทางการเมืองของพรรคนี้ ผู้คนจำนวนมากมองว่า ถึงแม้ว่านางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์จะเป็นสตรีแต่เธอก็ไม่สามารถที่จะแสดงออกถึงความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกับสตรีคนอื่นๆที่กำลังพยายามที่จะไต่เต้าเพื่อให้มีตำแหน่งทางการเมืองและดีมีดีแล้วอาจถูกมองว่าเธอกำลังแสดงออกในทางตรงกันข้ามที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์สตรีต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เธออาจแบ่งปันความรู้สึกใกล้ชิดกับสตรีคนอื่นๆในแวดวงของเธอเพียงในฐานะผู้หญิงที่ “ประสบความสำเร็จ” และ “มีชื่อเสียง” แต่หาใช่ “วีรสตรี” ไม่

เซอร์ซิลล์นำเสนอฉากงานเลี้ยงดังกล่าวแบบนักเขียนบทละครที่ใช้บทสนทนาเพื่อการดำเนินเรื่องแต่เป็นบทสนทนาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทสนทนาในชีวิตจริง นั่นก็คือตัวละครแต่ละตัวพูดไปก็จะมีตัวละครอื่นพูดแทรกขึ้นมาบ้าง เล่าเรื่องของตัวเองเกยทับขึ้นมาบ้าง บทสนทนาดังกล่าวช่วยให้ภาพที่ประกอบขึ้นมาด้วยชีวิตของผู้หญิงที่มีความหลากหลาย เพราะแต่ละคนมีภูมิหลังชีวิตที่ต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ หรือช่วงเวลาแต่ที่ตรงกันก็คือพวกหล่อนต้องจำทนอาศัยอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมที่เรียกร้องให้ผู้หญิงสงบเสถียร เยียบจู้ญ ปฏิเสธความต้องการของตนเอง และอดทนยอมรับสภาพการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัว จึงไม่น่าแปลกใจที่มาร์ลีนจะอุทานออกมาด้วยความอัดอั้นตันใจว่า “พระเจ้าช่วย ทำไมพวกเราจึงมีชีวิตที่น่าอานาเช่นนี้”³ (เซอร์ซิลล์, *ท็อปเกิร์ลส์* 72) เซอร์ซิลล์ใช้วิธีการที่แยบยลในการให้ชีวิตของแควร์เบย์หญิงที่เป็นหญิงแต่ละคนสะท้อนด้านใดด้านหนึ่งที่กลายเป็นประเด็นให้ศึกษาได้ในชีวิตของมาร์ลีนอันเป็นชีวิตที่เรียกว่าประสบความสำเร็จด้านหน้าที่การงานแต่กลับล้มเหลวในด้านชีวิตส่วนตัว เรื่องราวในบทละครค่อยๆเปิดเผยให้ผู้ชมทราบวก่อนที่มาร์ลีนจะประสบความสำเร็จในอาชีพอันเป็นสิ่งที่เธอหมายมั่นปั้นมือที่จะทำให้เกิดขึ้น ความไฝฝันดังกล่าวเกือบจะต้องพังทลายลงเพราะการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ในวัยเพียงสิบเจ็ดปี แอนน์ บุตรสาวของมาร์ลีนถูกยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของจอยซ์ผู้เป็นพี่สาว อดีตที่เธอพยายามปกปิดย้อนกลับมาตามหลอกหลอนเธอในกาลต่อมา ซึ่งในแง่ของการละครช่วยเพิ่มรสชาติอันเนื่องมา

3 แปลจาก “Oh God, why are we all so miserable” (Churchill, *Top Girls* 72)

จากความบีบคั้นทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น แอนจี้ปรากฏตัวขึ้นมาในสำนักงานที่ทำงานของมาร์ลีนเพื่อขอให้มาร์ดาที่เธอเข้าใจว่าเป็นนางสาวที่เธอชื่นชมในแง่ของการเป็นผู้หญิงมาดมั่นทันสมัย เพื่อที่เธอจะได้หนีไปให้พ้นจากชีวิตที่จำเจน่าเบื่อในชนบทและแม่ซึ่งที่จริงแล้วเป็นป้าผู้เป็นแม่บ้านที่มีชีวิตที่ซ้ำซากจำเจไร้สีสันที่เป็นผู้รับภาระดูแลมาร์ดาที่ชราภาพผู้มีอาการสมองเสื่อมนอกเหนือไปจากแอนจี้ผู้เป็นบุตรสาว

สถานการณ์ที่สะท้อนความสัมพันธ์ที่เป็นปัญหาระหว่างพี่น้องคู่จ่อยซ์กับมาร์ลีนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าเซอร์ซิลส์กำลังใช้ตัวละครทั้งสองตัวเป็นภาพแทนวิธีการดำเนินชีวิตสองแบบ ด้านหนึ่งคือมาร์ลีนกับวิถีชีวิตแบบชาวเมืองผู้ทันสมัยปราดเปรื่องที่มีโอกาสเดินทางไปเปิดประสบการณ์การทำงานและท่องเที่ยวในต่างประเทศ ส่วนอีกด้านก็คือจอยซ์ผู้ดูจะจมปลักอยู่กับความเป็นอยู่แบบชนชั้นผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีสิทธิ์ที่จะมีความทะเยอทะยานใฝ่ฝันใด ๆ มากไปกว่าการเป็นแม่ เป็นเมีย และบุตรสาวที่ดูแลพ่อแม่ในยามชรา ซึ่งถ้าจะว่าไปแล้วทั้งสองยังอาจเป็นตัวแทนอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันอีกด้วย มาร์ลีนประสบความสำเร็จแต่ก็ยังเป็นความสำเร็จที่มากับความสูญเสีย เพราะไม่เพียงแต่เธอจะต้องเสียสละโอกาสในการเป็นแม่ (ถึงตอนนี้ถึงแม่เธอจะคิดที่จะมีลูกสักคนแต่เพราะความที่คุมกำเนิดมานาน เธอคิดว่าโอกาสในการสืบพันธุ์ของเธอก็คงจะหมดลงแล้ว) ในโครงเรื่องรองในบทละครเรื่องนี้ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครที่ชื่อว่ามิสซิสคิตต์ ผู้ลงทุนมาร์ร้องขอให้มาร์ลีนพิจารณาว่าจะไม่รับข้อเสนอในการเลื่อนตำแหน่งเพื่อที่มิสเตอร์คิตต์ผู้เป็นสามีของเธอเองจะได้รับตำแหน่งนั้นแทน ทั้งนี้เพราะในสายตาของมิสซิสคิตต์สามีของเธอเป็นผู้ชายยอมมีเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นชาย อีกทั้งยังเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีบุตรต้องเลี้ยงดูอีกถึงสามคน เมื่อมาร์ลีนปฏิเสธอย่างไม่มีเยื่อใย เธอจึงดูประหนึ่งว่าขาดซึ่งลักษณะของความเป็นมนุษย์ของคิตินิยมเกี่ยวกับการทำงานเช่นเดียวกับนางแท็ตเซอร์ซึ่ง ปีเตอร์ คลาร์ก ลงความเห็นว่า “เป็นแรงขับเคลื่อนที่ทรงอำนาจในการแทนที่สมมติฐานตามจารีตดั้งเดิมที่เกี่ยวกับบทบาททางเศรษฐกิจของรัฐด้วยชุดความคิดที่แตกต่างไปอีกชุดหนึ่ง”⁴ (คลาร์ก 302)

4 แปลจาก “...was a potent force in the displacement of one set of conventional assumptions about the economic role of the state by another set.” (Clarke 302)

ความเฉยเมยของคนใจจัดใจดำของมาร์ลีนนั้นทำให้เธอดูไปแล้วไม่แตกต่างไปจากนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของอังกฤษที่ประชากรของประเทศจำนวนมากชิงชิงรังเกียจ สำหรับมิสซิสคิตต์เมื่อพบว่ามาร์ลีนตอบในเชิงปฏิเสธด้วยท่าทีที่ไม่แยแสต่อการร้องขอจากผู้เป็นภรรยาของเพื่อนร่วมงานเธอก็เริ่มเปิดฉากด่าทอสาปแช่งคู่แข่งของสามีอย่างรุนแรง ดังนั้นในตอนท้ายของ 2 ของตัวละครเมื่อผู้ชมได้รับทราบว่ามีสเตอร์คิดมีอาการหัวใจวายเพราะรับมือกับความผิดหวังเสียหน้าไม่ได้ก็ยิ่งดูเป็นการตอกย้ำความเข้าใจที่ว่ามาร์ลีนช่างเป็นผู้หญิงที่เห็นแก่ตัวอย่างร้ายกาจไร้ซึ่งความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ภาพลักษณ์ร่วมระหว่างมาร์ลีนและนางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์เป็นที่ยืนยันในสายตาของผู้ชมเมื่อมาถึงบทสนทนาตอนที่มาร์ลีนคุยกับพี่สาวถึงการเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักรพร้อมทั้งกล่าวทำนายทายทักด้วยท่าทีอีกเหมียวว่า “...ยุคทศวรรษ 80 จะเป็นช่วงเวลาที่น่ารุ่งโรจน์...สำหรับฉันนะ! / ฉันคิดว่าทุกอย่างมีแต่จะดีขึ้น ขึ้น ขึ้น...และสำหรับชาติบ้านเมืองเป็นเช่นนั้นด้วย จัดการให้เศรษฐกิจกลับมาตั้งตัวให้ได้อีกครั้งจากนั้นก็เร็ดไปเลย”⁵ (137-38) เธอแสดงออกอย่างชัดเจนถึงความปรีดาปราโมทย์ที่จะได้เห็นความเจริญรุ่งโรจน์เมื่อมีสตรีเป็นผู้นำ จะว่าไปแล้ว “Top Girl” หรือผู้หญิงแถวหน้าสุดที่เธอพร้อมจะให้ความมั่นใจเลือกเป็นผู้นำก็คือนางแทตเชอร์นั่นเอง “เธอเป็นหญิงแกร่ง แม็กก็นะ ฉันพร้อมจะยกตำแหน่งหน้าที่นั้นให้เธอ”⁶ (138) มาร์ลีนกล่าวกับพี่สาวซึ่งเมื่อได้ยินเช่นนั้นก็ไม่สามารถซ่อนความโกรธเคืองได้นัก เธอทราบทันทีและกล่าวสวนคำพูดน้องสาว “เธอเลือกพวกนั้นละสิ ไซ้ไหม”⁷ (138) ก่อนที่จะกล่าวบริภาษออกไปในขณะที่มาร์ลีนกล่าวยกย่องนางแทตเชอร์ นโยบายด้านเศรษฐกิจ การค้า การเงินต่างๆ โดยสำหรับจอยขึ้นนั้นประเด็นสำคัญก็คือ “มันจะเป็นเรื่องดียังไงที่จะมีผู้หญิงคนแรกถ้าผู้นำคนนั้นคือนางแทตเชอร์ ฉันว่าเธอคงจะถูกใจฮิลเลอร์ถ้าแมนว่าฮิลเลอร์เป็นผู้หญิง นางฮิลเลอร์ทำงานได้มากมาย

5 แปลจาก “...the eighties are going to be stupendous...For me./ I think I’m going up up up...and for the country, come to that, get the economy back on its feet and whoosh.” (Churchill 137-38)

6 แปลจาก “She’s a tough lady Maggie. I’d give her a job.” (Churchill 138)

7 แปลจาก “You voted for them, didn’t you?” (Churchill 138)

นะ ฮิตเลอร์รีนา”⁸ (138)

ความชิงชังต่อนางแทิตเซอร์น่าจะเป็นที่ประจักษ์ได้จากบทละครต่างๆ ที่ปรากฏฉากคำพูดที่แสดงออกอย่างรุนแรงไม่ว่าจะเป็นที่บอกว่าผู้นำหญิงคนนี้สมควรที่จะถูกร่วมเพศทางทวารหนักหรือการเฝ้ารอคอยการถึงแก่กรรมของเธอเพียงเพื่อที่จะได้รับความสนใจจากการได้ขึ้นไปกระเทียบเหยียบย่ำหรือถ่มน้ำลายบนหลุมฝังศพโดยนางมาร์กาเร็ต แทิตเซอร์บนละครเวทีมักจะถูกเปรียบเทียบด้วยการประชดประชันกับบุคคลในประวัติศาสตร์ที่ผู้คนมักจะลงคะแนนกันซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้เป็นบุคคลที่น่าชิงชังที่สุดเท่าที่เคยมีมาบนโลกใบนี้⁹

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ดูแล้วค่อนข้างจะเป็นตลกร้ายเมื่อนึกถึงว่าในความเป็นจริงแล้วช่วงเวลาที่นางแทิตเซอร์ครองอำนาจอยู่นั้นตรงกับช่วงเวลาที่การละครของอังกฤษกำลังเจริญรุ่งเรืองและประสบความสำเร็จในการทำรายได้มหาศาลโดยเฉพาะกับละครแบบมิวสิคัลที่ผลงานของแอนดรูว์ ลอยด์ เวบเบอร์ (Andrew Lloyd Webber) ที่มีแคเมอรอน แมคอินทอช (Cameron McIntosh) เป็นผู้อำนวยการสร้าง¹⁰ ถ้าจะว่าไปแล้วความนิยมละครเพลงเหล่า

8 แปลจาก "What good's first woman if it's her? I suppose you'd have like Hitler if he was a woman. Ms. Hitler. Got a lot done. Hitlerina" (Churchill 138)

9 ในงานวรรณกรรมอีกเรื่องหนึ่งซึ่งได้แก่นวนิยายเรื่อง *The Satanic Verses* ที่ประพันธ์โดยซัลมาน รัชดี นางแทิตเซอร์ได้รับการขนานนามอย่างหยาบคายว่าเป็นแมงกิ้งผู้เป็นสุนัขตัวเมีย "Maggie the Bitch" ในขณะที่แอนนี่ คิงตั้งข้อสังเกตในบทความชื่อ "The Outsider as Political Leader: The Case of Margaret Thatcher" ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 2002 ว่า "แม้แตคนที่ตามปกติแล้วมิใช่ผู้ที่แสดงออกซึ่งทัศนคติเหยียดหยามทางเพศก็ยังตั้งชื่อให้เธอว่า Attila the Hun ซึ่งเป็นการล้อเลียนสมญานามของออตโตลาจอมทัพชาวฮัน (Attila the Hun) ผู้เป็นประมุขผู้สร้างความหวาดหวั่นและถือเป็นศัตรูอันตรายที่สุดของจักรวรรดิโรมันตะวันออกและจักรวรรดิโรมันตะวันตกในสมัยกลาง ภาพที่เราไม่อาจลืมได้อีกภาพหนึ่งคือภาพล้อจากรายการหุ่นล้อเลียนการเมืองของอังกฤษที่มีชื่อว่า "Spitting Image" ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ITV) ของอังกฤษตั้งแต่ปี 1984-1996 โดยหุ่นของนางแทิตเซอร์มักจะปรากฏตัวอยู่เบื้องหน้ากลายเป็นเป้าโจมตีที่ชัดเจนที่พบเห็นได้นับครั้งไม่ถ้วน ในที่สุดหุ่นของเธอมักจะสวมใส่ชุดสูทแบบนักธุรกิจและความเป็นสตรีเพศกลายเป็นบุรุษถึงขั้นที่มีภรรยาทำให้เธอเย็นปดทุกซ์ที่ใกล้สวาทของผู้ชายเสร็จแล้วก็รู้ดีชิปากงเขิน

10 ในปี ค.ศ. 1981 ละครเพลงเรื่อง *Cats* เปิดการแสดงที่ย่านเวสต์เอนด์ในกรุงลอนดอน และกลายเป็นละครเพลงที่จัดแสดงนานที่สุดในประวัติศาสตร์ละครเพลง โดยได้รับความสำเร็จในระดับที่จะแข่งขันได้กับ *Les Miserables* (1985) และ *The Phantom of the Opera* (1986) ทั้งสามเรื่องที่กล่าวมานี้กลายเป็นกิจกรรมที่เรียกนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนลอนดอนโดยจะมีประกาศโฆษณาปิดอยู่ตั้งแต่ที่สนามบินฮีทโธรว์ สถานีรถไฟใต้ดิน และบนรถเมล์สองชั้นที่ถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของกรุงลอนดอนด้วย

นี้มีศักยภาพในการ “ทำเงิน” สูงที่สุดในบรรดาละครประเภทต่างๆ น่าจะมองได้ว่าเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงจุดสูงสุดของระบบทุนนิยมและธุรกิจผู้ประกอบการที่ได้รับอานิสงส์มาจากการเมืองภายใต้นางแท็คเซอร์ที่เข้ามาจัดการสภาการศิลปะ (Art Council) ที่ถูกโจมตีว่ามีลักษณะ “หัวสูง” และให้ความสำคัญแต่กับความนิยมของปัญญาชนหัวก้าวหน้า และยังสอดแทรกแนวคิดทางการเมืองที่แสดงออกถึงความลำเอียงไปในแนวทางแบบเสรีนิยมมากกว่า การละครแนวดังกล่าวนี้มีปัญหากับนางแท็คเซอร์ในหลายประเด็นก็จริง แต่ที่น่าสงสัยก็คือเพราะเหตุใดจึงปล่อยให้มีการแสดงออกในลักษณะที่เต็มไปด้วยความเกลียดชัง ดูหมิ่น และเหยียดเพศหญิงถึงเพียงนี้ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงว่าในบรรดาปัญญาชนต่างๆ ที่ต่อต้านนางแท็คเซอร์นั้นก็มีผู้ที่มีความคิดในแนวสตรีนิยมด้วย ฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama) นักรัฐศาสตร์ระดับแนวหน้าคนหนึ่งหยิบยกประเด็นที่เชื่อมโยงกับนักวิชาการสายสตรีนิยมจำนวนมากในบทความที่ชื่อว่า “Women and the Evolution of World Politics” โดยกล่าวว่า “...ความก้าวร้าว รุนแรง สงคราม และการต่อสู้กันอย่างรุนแรงเพื่อแย่งชิงสถานะที่สูงในระบบที่มีลำดับชั้นที่โดยปกติแล้วมักจะเกี่ยวเนื่องกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง”¹¹ (ฟูกูยามา 27) ดังนั้นความคาดหวังที่มีต่อการเมืองที่อยู่ในมือผู้นำที่เป็นสตรีก็จะผิดแผกไปจากผู้ชายถึงขนาดที่ว่าคิดว่าจะต้องอ่อนโยนเปี่ยมด้วยความเมตตาปรานี ฟูกูยามายกตัวอย่างปฏิกิริยาที่มีต่อความคิดสองจิตสองใจดังกล่าวเพราะนักสตรีนิยมไม่สามารถจะรับการเมืองแบบนางแท็คเซอร์ได้ และด้วยเหตุนี้จึงแทบไม่มีความแตกต่างกันเลยระหว่างหญิงกับชายที่ต่างก็เผยแพร่ “อัตลักษณ์ด้านเพศสภาพแบบเหมารวมที่มักจะจัดให้บุรุษควบคู่ไปกับเรื่องของศึกสงครามกับการต่อสู้แข่งขัน และสตรีกับสันติภาพและความร่วมมือ”¹² (34)

บทละครที่กล่าวถึงในบทความฉบับนี้ต่างก็นำไปสู่การตั้งคำถามในเรื่องของเพศสภาพและความคาดหวังทางสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผู้นำกับการเมือง ถ้าการเมืองแบบแท็คเซอร์หรือนโยบายที่มุ่งที่จะจัดการกับ

11 แปลจาก “...aggression, violence, war and intense competition for dominance in a status hierarchy are more clearly associated with men than with women.” (Fukuyama 27)

12 แปลจาก “...the stereotypical gender identities that associate men with war and competition and women with peace and cooperation.” (Fukuyama 34)

กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีรัฐเป็นผู้นำหรือควบคุมหรือกลไกของรัฐสวัสดิการ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้นำที่เป็นชายอาจมีผู้สงสัยว่าความรู้สึกต่อต้านอย่าง ที่ในกรณีของนางแท็ตเซอร์นั้นจะรุนแรง เต็มไปด้วยความเกลียดชังในระดับ เดียวกับที่เห็นนี้หรือไม่ แบบอย่างของการเป็นผู้นำของมาร์กาเร็ต แท็ตเซอร์ ที่โดดเด่นมากในกรณีการบุกหมู่เกาะฟอล์คแลนด์ กับเดินทางเพื่อกวาดล้าง สหภาพแรงงาน บริษัท หรือวิสาหกิจต่าง ๆ ที่ต้องยอมจำนนให้กับทุนนิยม เอกชนมีความเป็นปิตาธิปไตยและไร้ซึ่งความเมตตาปราณีมากกว่ากระนั้น หรือ ในทางการละครการวิพากษ์การเมืองแนวแท็ตเซอร์ ซึ่งมีผลกระทบทาง สังคมและการเมืองนั้นพัวพันกับความชิงชังถึงขนาดที่แสดงออกประจักษ์มีความ คลื่นเหียนต่อผู้นำหญิงที่ดูโดยรวมแล้วเป็นตัวแทนของการทำลายมากกว่า บำรุงเลี้ยงดูกระนั้นหรือ ถ้าหากการเพิ่มขึ้นของอัตราว่างงาน และการ จัดการสวัสดิการเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะนางมาร์กาเร็ต แท็ตเซอร์คือสิ่งที่ จะดำเนินแผนการก่อร่างสร้างสังคมอังกฤษขึ้นมาใหม่อาจจะดูเป็นเรื่องที่ ใจร้ายเย็นชาช่างแตกต่างเหลือเกินกับภาพลักษณ์ของผู้นำผู้เป็นมารดาที่จะนำ มาซึ่งการประกันสังคมและการเลี้ยงดูครอบครัวที่เปี่ยมด้วยความเมตตาปราณี

บทละครของแคริล เซอร์ซิลล์เช่นเดียวกับของนักเขียนบทละครคน อื่น ๆ ที่เลือกมากล่าวถึงในบทความฉบับนี้ล้วนแสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึง ประเด็นด้านเพศสภาพและความคาดหวังที่มีพื้นฐานตั้งอยู่บนแนวคิดที่เกี่ยว กับเพศสภาพนั้นล้วนมีความกำกวมทั้งในระดับอุดมการณ์ และเรื่องราวอันเป็น ปกติวิสัย แนวความคิดทางสตรีนิยมซึ่งปรากฏออกมาได้ในหลากหลายรูปแบบ ไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การเรียกร้องให้บทบาทการเป็นผู้นำแบบดั้งเดิมและ การเมืองที่เพศชายเป็นผู้กำหนดหมดไปเพื่อให้ผู้หญิงเข้ามาแทนที่ในฐานะผู้นำ ที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับมือกับความรับผิดชอบในระดับสูงได้ ในที่สุดแล้ว อาจกล่าวได้ว่ามีความคาดหวังว่าเมื่อสตรีรับบทบาทผู้นำตำแหน่งดังกล่าวต้อง มาพร้อมกับความละเอียดอ่อนและเมตตาธรรม ในขณะที่พวกผู้นำ อย่างนางมาร์กาเร็ต แท็ตเซอร์ ต้องสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษอย่าง องอาจผ่าเผย ปฏิกริยาที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเกลียดชังต่อต้านบาร์อนเนส แท็ตเซอร์แม้ในกรณีที่ได้เป็นเพียงการคาดการณ์หรือสมมติในกรณีที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว และความชิงชังต่อผู้กันเกราในทางชนชั้นที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นมานาน

หนักหนาที่ผู้คนมักจะนึกถึงควบคู่ไปกับนโยบายอนุรักษ์นิยมที่ปรากฏในช่วงท้ายสุดของสงครามเย็นอาจจะบ่งบอกถึงปัญหาการขาดความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในระดับที่แสดงถึงคุณธรรมความเป็นมนุษย์กับความทุกข์ยากเดือดร้อนและปัญหาทางเศรษฐกิจที่เพื่อนร่วมชาติของเธอประสบอันเป็นสิ่งที่คนคาดหวังจะได้รับจากผู้นำสตรีมากกว่าความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวที่จะดำเนินนโยบายไปให้ถึงหลักชัยให้ได้อย่างที่เธอกระทำในท่ามกลางการแบ่งแยกในเชิงเพศสภาพและรอยลึกที่ฝังอยู่ในปัญหาชนชั้นและการมีอภิสิทธิ์ในสังคมที่ชนบทร่มเยียมและประเพณีต่าง ๆ หยั่งรากฝังลึกอยู่ ในขณะเดียวกันก็มีความเป็นสมัยใหม่อยู่อย่างชัดเจนด้วยนี่เองกระมังที่เป็นมรดกที่น่าเศร้าและยืดยาวที่นางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ทิ้งไว้ ซึ่งก็คือความเป็นจริงที่ว่าในขณะที่เธอสามารถก้าวขึ้นไปสู่จุดสูงสุดในโลกทางการเมืองที่เพศชายครอบงำอยู่ เธออาจจะมีบทบาทสำคัญในการให้คำนิยามและจัดระเบียบเศรษฐกิจของอังกฤษและความเป็นรัฐสวัสดิการเป็นอย่างดีแต่ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงในการตีความและให้ความหมายแก่ภาวะการเป็นผู้ที่มีสตรีเป็นตัวขับเคลื่อน

บรรณานุกรม

- Churchill, Caryl. *New Statesman and Society Jackie Kay*. 21 April 1989.
- . *Serious Money*. Caryl Churchill. *Plays*: 2. London: Methuen, 1990.193-309
- . *Top Girls*. Caryl Churchill. *Plays*: 2. London: Methuen 1990. 50-141
- Clarke, Peter. "The Rise and Fall of Thatcherism." *Historical Research* (1999): 301-322

- Costello, Elvis. "Tramp the Dirt Down." *Spike*. 1989.
- Fukuyama, Francis. "Women and the Evolution of World Politics." *World Affairs* (1998).
- Green, Tom. *The Death of Margaret Thatcher*. London: The Courtyard Theatre, 2008.
- Harvie, Jen. *Theatre & the City*. Houndmills: Palgrave Macmillan, 2009.
- Mountford, Fiona. "On edge with the Iron Lady; Review The Death of Margaret Thatcher Courtyard Theatre, N1...." 8 February 2008. *HighBeam Research*. 20 June 2011 <<http://www.highbeam.com>>.
- Nightingale, Benedict. "Women's Playtime." *New Statesman* 11 September 1982: 25.
- Price, John A. "The Language of Caryl Churchill: the Rhythms of Feminist Theory, Acting Theory, and Gender Politics." 22 July 1999. *Women Writers*. 20 June 2011 <<http://www.women-writers.net>>.
- Ribberink, Anneke. *Gender and Politics with Margaret Thatcher: Vulnerability and Toughness*. 2010. 20 June 2011 <<http://www.genderforum.org>>.
- Roberts, Philip. *About Churchill: The Playwright and the Work*. London: Faber and Faber, 2008.
- Rogers, J.T. *Blood and Gifts*. London: Faber and Faber, 2010